

mesara imenovalo na mjesto Čičerina Karahana voditeljem komesarijata za vanjske poslove. Karahan je učestvovao, kako je poznato, također kod mirovnih pregovaranja u Brestu-Litovskom.

Uredjenje okružnih vlada u Češkoj.

B e č, 21. Dopisni ured javlja, da su 19. svibnja bile objavljene ministerijalne naredbe, koje imaju za predmet uvedenja okružnih vlada u Češkoj. Prema obim naredbama imade se imenovati 12 činovnika izvan sjela namjesništva, kojima će se povjeriti vršenje namjesničkih poslova u ime namjesnika. U toj službi imaju naslov okružnih kapetana. Okružne će vlade biti uvedene sa 1. siječnja 1919. i to najprije u Litomjerice i u okružje Litomjerice i za Kral. Vinohradnu za okružje Prag i okolica. Kotarskim se kapetanima dodjeljuje u glavnom onaj dje-lokrug, koji prema postojećim zakonima i naredbama pripada namjesniku, u prvom redu nadzorstvo nad podređenim organima i činovnicima, izdavanje službenih odredaba i kompetencija za odluke u drugoj instanciji. Iz različitih razloga mogu se ove okružne vlade urediti tek postepeno. Tu se radi o područjima, koja su tako velika kao male ili srednje austrijske krunovine. Tako broje Trutnov prema popisu pučanstva 1910. godine 270.000, Budjeovice 325.000, Časlav 359.000, Tabor 404.000, Plzeň 415.000, Pisek 417.000, Liberec 552.000, Jičín 528.000, Prag s okolicom 663.000, Heb 676.000, Kral. Hradec 701.000 i Litomjerice kao kotar 782.000 stanovnika. Za uredjenje tog pitanja treba obsežnih upravno-tehničkih mjera i rješavanje različitih narodnosnih pitanja, koja su osobito otežana radi ratnih prilika. Dalje treba naći stanove za urede i činovnike, a pošto su za to predupjele najpovoljniji u Litomjericama i u Kral. Vinohradima, bit će uredjena najprije ova dva okružja. U glavnom radi se o pravnoj mjeri, da se olakoti upravu jedne od najvećih upravnih cijelina u Europi. U drugom redu ide se za tim, da se isključi iz uprave narodnosna trvenja uredjenjem nacionalno homogenih kotara. Time se neće ugrožavati nacionalne manjine niti će se dirati u pitanja općih narodnosnih jezikovnih prava. To je prvi korak vlade u svrhu ozdravljenja prilika za sada na području političke uprave.

Iz slavenskog svijeta.

Iz Slovenije. Koruški „Mir“ donosi članak, u kojem priopćuje poziv, da se pobrine, kako bi više slovenskih djaka iz Koruške polazilo srednje škole. treba, veli, posegnuti više od 50 godina unatrag da nađjemo na lijepe broj slovenskih gimnazijalaca. Sada pak je položaj taj: Koruška broji prema popisu koruškog svećenstva od godine 1917./18. — 122 slovenske župe. No samo iz 41 slovenske župe imademo djake na srednjim školama. Abiturijente i visokoškolece dalo je osim spomenutih još 12 župa, tako da je djaklog naraštaja samo iz 53 slovenskih žup. Dakle, konstatuje „Mir“, 69 slovenskih župa jest bez srednjoškolskoga djaka. — Kad bismo proračunavali naše statistike, broj bi djaka naravno bio mnogo nepovoljniji. Pomislimo li, da pazinsku gimnaziju pohađaju većina djaka iz Pazina i okolice te nekoliko djaka stipendista sa otoka, a učiteljste i u Pazinu i ono u Kastvu isto tako, moramo žalbože zaključiti, da najviše naših župa u Istri uopće nemaju svojih djaka na školama. A uz to moramo još kazati, da nam se obično 50—80% djaka pokvari i uništi, pa i preko naše volje istaknuti, kako puzevim korakom idemo naprijed. — U Mariboru se ustanovio posebni školski odsjek, koji se sastoji iz zastupnika objiju političkih stranaka, dakle nekakvo okružno narodno vijeće, koje razvija svoje djelovanje u tom smjeru, da ustanovi u najskorije doba u Mariboru slovensku školu. Sam „Slovenski Narod“ konstatuje tom prigodom: Slovenci smo tako zreo narod, kako ih je u našim prilikama malo. To opažamo osobito sada, kad dolaze iz svih krajeva slovenske zemlje, iz svih staleža darovi za tu školu. S osobitom radošću bilježimo, da dolaze darovi također od naših muševa; momaka na fronti. Nekoji su dapače preuzeli tešku zadaću, da sabiru među drugovima za našu školu. Tako ne brane domovine samo proti izvanjskom neprijatelju, već pomažu također utvrđivati naše pozicije proti domaćem protivniku. Svi izražavaju svoje zadovoljstvo, da je tako brzo nestalo svih protivština, koje su nas prije dijelile. Sa srdačnom ljubavi sjećaju se ti junaci naše mladeži. Tako piše jedan izmedju tih vrlih sabirača: „Tebe, zlatna mladeži, uzdanice naša i nado naša, darujemo te krune. Znaj, da vojnik, i ako stoji u gvozdeno ledenom zagrljaju misli na tebe“. Tako javlja „Slovenski Narod“. Nekada, nije tomu glavno bilježili smo mi to isto s ponosom. Al gruba sila bezobzirno rastrgala je ono, što smo s tolikom ljubavlju i nježnošću gradili.

Sa praške manifestacije. „Venkov“ priopćuje: „U nizu pobudjujućih iskaza, čijim svjedocima bijahu nekom minuli dani praški, sigurno ne baš najposljednji članak tvori skupština pouzdanika slavenske omladine, koja se vršila na 17. o. mj. u 3 sata po podne u velikoj dvorani vinogradskog Narodnog doma. Prepunjene prostorije i galerija svjedoče izričito o velikom interesu skupštine, čiji pro-

gram bijaše: samoodredjenje Jugoslavenkog, poljskog i češkog naroda. Mladost, koja je sazvala tu skupštinu ispunjavala je i cio njen tok, koji bijaše mlado ognjevit i burno oduševljen. Došlo je također mnogo gostova iz krugova jugoslavenkih, poljskih i čeških političara, poimence: Trestić-Pavičić, Vukotić, Radić, Pribičević, od Poljaka grof Škarbek, Bilinski, od Čeha dr. Zahradnik, Klofač, Kalina. Za visoke škole dođjoše sveučilišni profesor dr. Mareš i rektor profesor dr. Felix. Dragu je pozornost uzbudila prisutnost zaslužnog slovačkog radnika Kalala. U priredjivanju i predsjedništvu skupštine začupaše: Jugoslaveni phil. stud. Dukičev, Poljake Vandyč, Vinblewski iz Lavova, Čeha Reicher, Černy, Blaha, gđjica Burianova. Predsjednikom bi izabran dr. Kubiček. Skupštinu je otvorio ph. cand. Kozak. Dr. Kubiček pozdravio je prisutne gostove, čija su imena bila popraćena burnim neprestanim pljeskanjem, na što su govorili: za češku omladinu dr. Veverka, za poljsku Bradkowski, za jugoslavenku Ostojić. Iza njih progovoriše grof Škarber, Trestić-Pavičić, Bilinski, Klofač, Zahradnik, Kalina i drugi, a iza toga bi prihvaćena ova rezolucija: Misao samoodredjenja naroda u svom razornom i gradećem učinku tvori nove i oživljuje, upunjava i mijenja stare istorijske države Evropske na mjesto današnjih političkih tvorba, koje su izniknule nasiljem ili slučajem te su uzdržavane silom. U prijedelu Evrope ustaju tako tri moćne samostalne narodne cjeline, Jugoslavenka, Poljska i Češkoslovačka, sjedinjene uzajamno ne samo srodstvom roda, nego također geografski kulturnim i istorijskim razvojem. Mlada generacija slavenska imade zadaću, da posveti svoj život radu za novu slavensku uzajamnost. U oslobođenom svijetu moraju se naši narodi latiti zajedničkog sudjelovanja pri svjetovnoj istoriji i postati tvrdjivom prave slobode, dosljedne, sveopće demokracije i socijalnih prava, da se napokon u djelo pretvori misao svjetovne zadaće Slavensatva. Mlada Generacija Slavenska obećuje svečano, da će raditi za misao zajedničkog postupanja do najzadnjih posljedica, i konačnog ispunjenja svih tih svojih ideala. Dalje protestuje proti hegemoniji njemačkog i mađarskog naroda i proti tvorbi srednje Evrope“. Jugoslavenka ognjevit i uvijek spremna na boj krv omladine, uzdanice naroda, sjedinila se s plemenitom poljskom omladinom i trijeznom i radnom češkom mladošću, da tako sjedinjeni grade svim trima narodima međusobno se pomagjući bolju, sretniju i dobljntju budućnost!

Domaće vijesti.

Odlkovanje. Najviše pohvalno priznanje bilo je izrečeno za bdično službovanju u ratu nadporučnicima auditorima Bogdanu Mogoroviću, Franju Ulagi i dr. Antonu Buzolću. — Zlatni zaslužni križ sa krunom na traku hrabrosne kolajne sa mačevima bio je podijeljen zastavniku u pričuvi Antonu Poliću. Sreberna kolajna drugog razreda za hrabrost bila je podijeljena za junacko držanje pred neprijateljem mornaru 1. razreda Srećku Vukoši i mornaru 2. razreda Petru Negovetiću. — Zlatni zaslužni križ sa krunom na traku hrabrosne kolajne bio je podijeljen za odlično službovanje u ratu vojničkom lekaru magistru Franu Böhnu.

Iz aprovizacije. Gradska aprovizacija saopćuje: Današnjim danom započinje se razdoba nove partije krumpira. Na svaku iskaznicu otpada 1 kg krumpira. Cijena je 50 para po kg. Pri tom bit će otkinut odsječak br. XI. Prodaja održavat će se danas i dojučih dana u skladu u Premanturskoj ulici od 1—8 sati po podne.

Živežne iskaznice. Od današnjega dana naprijed dijelit će općina od 8 do 12 sati, te podružnice u Sv. Polikarpu i Sv. Martinu od 8—12 prije podne i od 3—5 sati popodne živežne iskaznice za mjesec lipanj.

Dnevne vijesti.

Kazališta u Petrogradu za vlade boljševika. U petrogradskim kazalištima odstranjeni su ravnatelji a upravu vodi izabrano osoblje od umjetnika i radnika. Predsjednik odbora carske opere je jedan tehnički radnik. U svim kazalištima su plaće povišene do najmanje 400 rubalja mjesečno onima, koji su za prijašnjeg režima imali samo 150 rubalja. Baletnim plesačicama povišena je plaća isto na 400 rubalja mjesečno (prije su imale 40 rubalja i vezane bile na „posebne dohodke“). Umjetničke sile imaju 6 do 10.000 rubalja mjesečno. Ulaznice su snižene a priredjuju se i besplatno predstave. Najbolji ruski pjevač Šaljapin, koji je već i prije rata bio pristaša soc. demokracije, dao je fondu dječjeg gledališta 6000 rubalja kao prištednju svoju ali zato je bio nagradjen cvijećem i poljupcima. Buru veselja izazvao je, kad je zahvaljujući se za ovacije nagovorio prisutnike kazališta sa riječju — drugovi.

Gospodarstvo.

Ratno-vjeresijski zavod. U zadnjim smo brojevima „Hrvatskog lista“ nekoliko puta istaknuli, kako nam ratno-vjeresijski zavod za južno područje sa svojim sjedištem u Celovcu, šalje izvještaje u njemačkom jeziku, te radi toga mi i nijesmo htjeli da te izvještaje priopćimo. Međutim smo sa pouzdane

strane bili opomenuti, kako je taj zavod osupravo za to, da pomogne našim južnim pokrajima zaopriopćujemo o njemu slijedeće: Ratno-vjeresijski zavod osnovan je prema uzorcu jednako zavoda Lavovu, koji je već dvije godine poslije, u korisničanstva, koje je po vojnim događajima posrednepsrednno trpjelo na imečku bez razlike naroda u Kranjskoj, Koruškoj, Goričkoj, Primorju, u s okolicom i u Dalmaciji. Zajmovi će se davati onima, koji su u istinu bili oštećeni, dakle ne doseljenicima ili onima, koji su možda kupili od čenog pokretnine ili nepokretnine i koji hoće se si stvore novu ekzistenciju u tim zemljama. Iz je vidjeti, da je isključeno, da bi drugi posje obrtnici, trgovci, poduzetnici itd. te oni, koji tim vlastitostima prije rata tamo živjeli, mogli dionici onih pogodnosti, što ih pruža zavod. Iz slijedi također, da se ne će u zavodu moći nikakva politička tendencija, pa makar ju i tjerati upravno vijeće, koje imade vrhovno vodstvo nadzor nad zavodom te se sastoji iz 15 članova: Nijemca, 5 Talijana i 6 Slavena, te koje odlučuju o zajmovima, koji nadvišuju 40.000 K. O molbama zajam do 5000 K odlučuje za svaku zemlju pose sastavljen domači kolegij cenzora. Kolegiji cenzora za Kranjsku, Goričku, Istru, Trst s okolicom i Dalmaciju već su svi konstituovani i imaju sloves odnosno hrvatska tajništva. Prema pravilima imaju sve molbe za zajmove predložiti kolegiju cenzorske zemlje. Zato se ne treba bojati, da će iz venskkih tajništva tih cenzorskih kolegija izići kakva politika do li ova, koja će biti samo ošimimn u korist. O molbama za zajam iznad 5000 K do 40.000 K odlučuje na temelju izvješća i pred kolegija cenzora ravnateljstvo. U ravnateljstvu jedan ravnatelj Nijemac (financijski savjetnik dr. Kl wächter) drugi je Slovenac dr. Hočevar. Treći ravnatelj koji će tekar biti imenovan, bit će Talijan. U ravnateljstvu su sada dva tajnika, jedan Hrvat i jedan Nijemac. Dva druga tajnika (Nijemca) su duže već imenovana, ali su još uvijek u vojnoj službi. Također dio osoblja za pisarnu i knjižovodstvo već je sastavljen. Mjeseca lipnja preselit se zavod u vlastitu kuću. Kad bude zavod u punom poslovanju imat će samo pri ravnateljstvu 7—8 tajnika, te će se postarati da bude među njima Jugoslavena. Svrha i zadaća zavoda jest pomag pučanstvu, koje je ratom oštećeno, oko uspostavljanja kuća, gospodarstva i uopće prijašnje ekzistencije. Pomagat će time, da će davati zajmove s niskim kamatima na duge plaćevne obroke. Potpora zavoda ne će davati. Preporučati treba našim ljudima, da rabe tu priliku, te da si s tim zavodom pomognu u uspostavu u prijašnje stanje. U upravnom vijeću nalaze se za Istru dr. Stanger (Hrvat) i Marchio dr. G. bar. Polesini (Talijan). U kolegijima nalaze se za Istru: dr. Juro Červar, dr. Konrad Janežić, dr. u Voloskom; dr. Giacomo Lius, odvjetnik i načelnik u Motovunu; Vittorio Mrač — Pazin. Cenzorsko imenuje na predlog upravnog vijeća financ. ministarstvo za dobu od 3 godine. Činovništvo imenuje upravno vijeće na predlog vodećeg ravnateljstva samo to nastavlja čitavo osoblje, koje nema više plaće od 400 K mjesečno. Tajništva dopisuju ravnateljstvo njemački („kako bi se posao skratio“), sve drugo (molbe, priloge, izjave itd.) može se slati u hrvatskom jeziku. Molba za zajam ima se položiti bez izuzetka pri dotičnom cenzorskom kolegiju za Istru dakle sada do dlanjega mogu se interesanti obratiti na spomenuto dr. Jurja Červara ili dr. Konrada Janežića u Voloskom. Za Dalmaciju: J. Dom. Illich, trgovac u Splitu, Mate Šarić, hotelir, Dubrovnik; Marko Krstović, župan Teodo i Marko Karaman, posjednik, Kolo-

Mali oglasnik

KINO CRVENOG KRIŽA : Kino „IDEAL“ Ulica Serglja broj 34.

Danas i slijedećih se dana dava opet apsolutna nova Sedmica cara Karla. Oni, koji žive u sjeni drama u 5 čina sa simpatičnom i nadarenom umjetnicom Eten Hlechter u glavnoj ulozi. Dask ra: Osveta prevarene.

Rabijeno pokušstvo kupuje i prodaje tvrtka Filip Barbačić Sitanska ulica. Oglasujte u „Hrvatskom Listu“

Razredna lutrija. Srećke 10. razredne lutrije mogu se dobiti u Pul kod tvrtke Jos. Krmpotić, trg Custoza, ulica Fran Ferdinanda br. 3.

HRVATSKA lista: U pretplati... na čitavu god. K 48.—, u polugodištu K 24.—, u tromjesečju K 12.—, mjesečno K 4.—, u maloprodaji 16 fil. pojedini brojevi DGLAŠI primaju se u upravi lista trg Custoza 1

Godina IV.

Nakon pro... djelovanje slavenskih... ovnara. — Naredbe... avena. — Češka štoka... njena.

Zajista je malo... slavensko pleme... roslava pedesetgodin... Pragu. Sastao se... me je bio dolazak... vijali, da bi unatoč... li došli i Rusi, ali je... eno, da ih se za sač... ako živi naša država... a fronta još uvijek... pračili. Oni pak ogr... na proslavi bili za... jedan slavni događ... uzajamni rad slava... rotti istom neprijatelj... Saopćili smo k... rojoj rezoluciji slava... obvezujemo se sv... anjem i Sve, što im... sposobnosti, posve... da i gradnji držav... ovackog, države sje... države ujedinjenog... ase i tako se zakle... lžnu je zakletvu p... enska, koja je sveč... ga da se sporovi... ade, e bi li narodi... li, zajednički živje... uzajamno se boriti... Saopćili smo, k... redbe: „Svako se... avenska omladina... dnti Listy“ se obu... ostovi polagano os... slavena bio je trg... je su oni stanov... nom, dok se je gr... praštalo od svojih... roje slovenske, hrv... le s njima i na ra... ni, da idete. Morat... plimo, i dođite op... o putu uz željeznic... Jugoslavenima čet... ma bilo, mnoštvo... ale u vagone, glas... Cesi su plakali“, pl... u bile oči suzne... n na posljednjoj p... valimo; da se ope... rozjavkom, koja g... s jednom zahvaln... onoha do Adrije je... iti nijedna sila. Živ... imo i ostajemo u... r. Tavčar, dr. Srk... Zajista — osta... koli: Češki rad, če... jedinstvo za naroc... ko trijezno odušev... lina, željezna volj... ožrtvovnost najoc... ostove, nikad ne z... iteljima i radnicima... z njih“.

Tako završava... vojnih dojmova sa... pripomenemo? Niš... etke svaki od nas... tarnjog molitvi, o... ebi opetuje, da mu... vandjeljem. Sva... atstvo, naše tjeles... ste, dok leže mrt... ih sila, disciplinov... izovanje svega, to... sretni smo, što im... rijateljske učitelje... a si tu nauku up... voju djecu, i svoj... linice, koje dolaze... odnih bojnih redo... Ne možemo... njemo ujedljivo i z... alnih listova. Or... ni za velezdajnič... rebe naroda, tu... aziru ni pred kak... togod bi moglo... Grazer Tagblatt“